

1457 «au toq deu boelb de la Font deu Dugat» (p. 280.12). Notem, a més, l'*Uilhède*, nom d'un riu en el Bearn, terme de Pau, que es forma en les maresmes del Pont Long i corre al NO travessant tres altres municipis: sembla ser un collectiu que fa referència a un conjunt de *goelbs*, com ho prova el sufix; apareix escrit *La Ulheda* en doc. de 1367, *la Ulhada* en 1440 (PRaymond, *Dict. Topogr. de B. Pyr.*); el canvi *olh:* > *ulh:* està en regla. — ⁸ En Sabarthès, *Dict. Topogr. de l'Aude*, figuren: *L'Oeil* com a nom d'una font al terme de Sijà, *L'Oeil-de-Ca* «embouchure de la Berre» (id.), *L'Oeil-de-Ponse* «oeil de mer», i hi ha la nota que a l'illa de la Clape, t. Narbona, es troben «des sources et les rivieres souterraines (*Oeil-doux*) ---» (és a dir *ull de deu*). — ⁹ *AlcM* inclou, a més, com a nom de pedres precioses i minerals: *ull de gat*, *ull del món*; *GrEncCat.* duu *ull de tigre* i *ull de perdiu*; cf. fr. *oeil-de-chat* «sorte de pierre précieuse» (S. xvii). — ¹⁰ La forma *uyles* del doc. de 1331 («Una taya de dos *uyles* de levar timó») que *AlcM* s. v. *ulla* associa amb *agulla* es deu a un error de lectura o d'impremta; el mateix passatge del doc. de 1331, citat per *AlcM* s. v. *talla*, acc. 6, duu «Una taya de dos *uylls* de levar timó»; d'altra banda *ulla* que dona el mateix diccionari a Mequinença amb el sentit de 'ferro que va enganxat al gondo que sosté el timó del llagut' pot ser una variant dial. d'*agulla*. — ¹¹ La idea bàsica semàntica potser sigui 'el conjunt d'impureses que no han passat pels ulls del garbell', o bé 'el conjunt d'impureses formant taques com a ulls'. — ¹² Notem també el basc *betagin* (guip. i bisc.) «colmillio (= dientel del ojo)», derivat de *begi* 'ull', ulteriorment alterat en anav. i bisc. *latagin* (Mitzelena, *Fon.*, pp. 71 i 257). — ¹³ PCoromines usa *ullal* encara en un altre lloc: «hi ha deus i *ullals* i rioleres fontanes que brollen de totes les esquerdes» (*Llàgrimes*, p. 236). ¹⁴ Notem que l'it. *occhiali* segons Fra Giordano (m. 1311) l'art de fer-los començà als últims anys del S. xiii (Prati, *Vocab. Etim.*, 607a), i segons ens informa *Gr. Enc. Cat.* *ullerer* 'menestral que fa ulleres' es troba amb el nom de *mestre de ulleres* en els documents dels Ss. xiv-xv; del cat. *ulleres* fou pres camp. *oglieras* id. (Wagner, *Litbl.* xxxvi, 288). — ¹⁵ En el *Vocab. de l'art de navegació* de JAmades-ERoig es dona *ullau* com a sindnim de *ullet* (BDC xii, 71); cf. cast. *ollao* [1573], mot que el DECH (iv, 274a4) considera un barbarisme, pres d'un gascó ant. *olbau* (-ALE); més detalls allf. — ¹⁶ No és justificada, doncs, com ho fa constar ja *AlcM*, la interpretació que fa R. Chabàs d'*entulladices* del *Spill*, 9082 com a «llenas de reuma y debilitades de los miembros», relacionant-lo amb el cast. *tullido*. — ¹⁷ JCorom. anota de *reüll* a Tor (Vall Ferrera, 1933). — ¹⁸ Notem *arreüllat* aplicada a la llana de les ovelles: «l'*euveya ervisseuca* (= d'*Eivissa*) --- és petitona, de llana curta, *arreüllada*, això és amellonada, que fa bolicos com amellons» (AMALcover, *Bestiar de Manacor*, BDLC vii, 156); sembla

veure, més aviat, amb *rull* (RODA).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
vull, *uull*, *ulls* de l'enteniment, *ulls clars*, *a ull*, *a bell ull*, *a ulls vist*, *ull a ull*, *tenir l'ull obert*, *guardar o tenir a ull*, *a ulls d'algú*, *alçar o llevar els ulls al cel*, *un batre d'ull*, *en tancar e en obrir l'ull*, *un tancar d'ull*, *a quatre ulls*, *no tenir ulls amb què poder veure*, *donar entrada als ulls*, *un cop d'ull*, *tenir bon o mal ull*, *mirar de bon o mal ull*, *sa u fan els ulls del cap*, *passar per ull*, *eixir als ulls*, *trau-me l'ull*, *tenir sang a l'ull*, *fer ull*, *ull de calcés*, *ulls de llevar timó*, *ull de la mola*, *ulls de voluta*, *ulls del filat o malla*, *ull d'una agulla o d'un formatge o d'un pont*, *s'ui*, *ull mestre*, *ulls de card*, *ull de col*, *Ulldeter*, *Ull de Font*, *la Font de l'Ull*, *l'Ull del Bou*, *Barranc de l'Ull de Bou*, *Barranc dels Nou Ulls*, *la Bassa de l'Ull*, *Ull de Canals*, *l'Ull de la Ramoneda*, *l'Ull de l'Eiglesi*, *Ull de la Pomerada*, *Ull de la Vila*, *Fila el Ull Fondo*, *ull de mar*, *ull de boc*, *ull de bou*, *ull de llebre*, *ulls del pago*, *ull de perdiu*, *ull de poll*, *ull de serp*, *ull de sol*, *estar a ull de tramuntana*, *navegar a ull de vent*, *ullada*, *fer la ullada*, *ullada de sol*, *ull de sol* (vegeu supra), *ullal*, *dent ullal*, *l'Ullal*, *els Ullals de Ricorb*, *els Ullals de les Portases*, *S'Ullal de la Fou*, *l'Ullal de la Vimenera*, *Pla dels Ullals*, *Barranquet de l'Ullal*, *Ullal del Cossi*, *Ullal de la Comare*, *Ullal de la Peixera*, *l'Ullal de Beltran*, *l'Ullal de les Penyetes*, *els Ullals de les Nespleres*, *Ullal de Quico Tomàs*, *l'Ullal del Cementeri*, *ullalada*, *ullalat*, *ullar*, *aüllar*, *aüllament*, *ullat*, *ovella ullada*, *ullejar*, *ullera*, *ulleres*, *ullet*, *fer l'ullet*, *fer ullet*, *ullet de sol*, *ullet de roba o de brodat*, *ullet de bou*, *ulleter*, *ulló*, *fer ullons*, *ullol*, *ullot*, *fer ullots*, *antullantullar-se*, *antullat*, *entollar*, *sotuiar*, *xutuiar*, *reüll*, *a reüll*, *de reüll*, *fer reüll*, *reüllar*, *reüllada*, *ocular*, *ocularment*, *oculat*, *oculista*, *oftalmia*, *obtalnia*, *obtolmia*, *aptalmia*, *oftàlmic*, *oftàtmic*, *obtàmic*, *òptic*, *òptica*, *catòptric*, *diòptria*, *diòptric*, *diòptrica*, *catadiòptric*, *panòptic*, *sinopsi*, *sindòptic*, *ullblau*, *ullcegar*, *ullclòs*, *ullcluc*, *ullenyorat*, *ullferir*, *ullfi*, *ullgirat*, *ullmarcit*, *ullnegre*, *ullnegrenc*, *ullobert*, *ullpendre*, *ullpredor*, *ullprenement*, *ullprès*, *ullserè*, *ullverd*, *oftalmo*, *oftalm*, *oftalmitis*, *oftalmografia*, *oftalmologia*, *oftalmoplegia*, *oftalmoscopi*, *oftalmoscòpia*, *optòmetre*, *optometria*, *optomètric*, *metoposcòpia*, *prosopo*, *prosop*, *prosopopeia*, *prosografia*, *prosopàlgia*, *ui* [n. 1], *Ulldecona* [n. 2], *Vul(l)decona* [n. 3], *Vil(l)decona* [n. 3], *Val(l)decona* [n. 3], *Ulldemolins* [n. 3], *Vulldemolins* [n. 3], *Villdemolins* [n. 3], *ull de gat* [n. 9], *ull del món* [n. 9], *ull de tigre* [n. 9], *ull de perdiu* [n. 9], *ulla* [n. 10], *ullerer* [n. 14], *mestre d'ulleres* [n. 14], *ullau* [n. 15], *entulladisses* [n. 16], *arreüllat* [n. 18].

Ullastrar, *ullaestre*, *ullastrada*, *ullastrall*, *ullastró*, *V. oliva Ullat*, *ullblau*, *ullclòs*, *ullcluc*, *ullejar*, *ullenyorat*, *V. ull Uller* 'setrill' (Puigcerdà, *AlcM*), variant dial. d'*olier* (OLIVA) *Uller* 'aguller', donat per *AlcM* s. v. com a forma valenciana (AGULLA) *Ullera*, *ulleral*, *ullerat*, *ullerer*, *ullerí*, *ullerol*, *ullerós*, *ullet*,